№ 40 ۴۰ نچی. ۱۳۲۴ سنه. ۲۲ شعبان. پنجشنبه. ۱۹۰۶ سنه. ۲۸ سینته‌بر.

ГАЗЕТА
„Юлдузъ“
Цѣна 3 руб. на годъ.
Редакція и Контора:
Казань, номера «Сарай» № 9.
АДРЕСЪ:
Казань, редакція „ЮЛДУЗЪ“
Russie, Kazan, redaction
„Julduz“,
Плата за объявленія:
(25) и (15) коп.

یولدز

گازیته‌نڭ بهاسی:
برسنه‌اوچون (۳) صوم، آلتی آی
اوچون (۲) صوم، اوچ آی
اوچون (۱) صومدر.
اداره‌سی پچه‌ن بازارنده (سرای)
مسافرخانه‌سنده ۹ نچی نومرده‌در.
محررینی هرکون کوندز ساعت
(۱۱) ده اداره‌ده کورمك ممکندر.
محرر وناشری:
احمد هادی مقصودی.

تکراری موجب اولمایان مقاله‌لر ممنونیت ایله قبول ایدلورلر. درج ایدلمه‌ین مقاله‌لر حقنده جواب ویرلمز واشتکا قبول ایدلمز.

برنسخه‌سی (۵) تیینلر. هفته‌ده اوچ مرتبه چغاچق ادبی، فنی، معاشی وسیاسی جریده‌ء ترکیه‌در. اون نسخه‌سی (۳۰) تیینلر

اداره‌لردن

یولدز وآزاد خلق محرر وناشرلری برگه‌له‌شوب ایکی گازیته اورنینه یولدز اسمی ایله برگازیته تحریر ونشر قیلونی مناسب کوردك. بزنڭ بو اتفاقمزدن مشتریلرمز اوچون ضرر دگل بلکه منفعت کیله‌چکدر. چونکه بوندن صوڭره یولدز مشتریلریده آزاد خلق مشتریلریده برگازیته یرینه هر هفته‌ده اوچ نسخه یولدز اوقویاچقلردر. لکن یاڭغا مشتریلر اوچون بوندن صوڭره یولدزنڭ یللق بهاسی ٤ صوم اولاچقدر. ۱۹۰۷ نچی سنه اوچون حاضردن آقچه یوللاغان کیمسه‌لرگه نویابر باشندن باشلاب گازیته بوش یوللاناچقدر.

محرر وناشر: احمد هادی مقصودی.
سرکاتب ومدیر: علی اصغر کمال الدینف.

۱۹۰۶ سنه **صباح کتبخانه‌سی** ۱ نچی اوکتابرده آچولاچق

قزانده پچان بازارنده „بلغار“ نومرلری یورطنده

کتبخانه‌مزده دائم بولاچق:

هرتورلی قزان، استامبول، مصر وبیروت باصمه‌سی مکتب ومدرسه اوچون لازم کتابلر، ادبیات جدیده، رومان وحکایتلر، هرسنه طبع قیلدرمقده اولدیغمز دیوار کالینداری، کاغد، قلم وباشقه یازو اسبابلری، روسیه‌ده چقمقده‌اولان غزته وژورناللر.

مفصل اسامی کتب، هرکمگه بلا بدل یباریلور.
تیلیگرام وخط ایچون آدرس: Казань, книгоиздательству, „Сабахъ“

۲۸ سینته‌بر. شهرقزان.

فتنه‌می، فسادمی، اختلالمی، چوالومی؟ اسمی نی بولسه، بولسون. ایکی سنه‌دن بیرلی روسیه اچنده برتورلی اوڭغایسزلق دوام ایتمکده‌در.

بوچوالونی بترمك اوچون حکومت تورلی تدبیرلر قیلوب باقدی: گاها آزغنه یومشاقلق قیلوب‌ده باقدی. خلق قناعتلنمه‌دی. یاکه قناعتلنسه‌ده، دوامینه اشانمادی. کوب کوب قسوب‌ده‌باقدی، چوالو آنڭ صاین آرتدی. وهمان آرتمقده‌در.

حاضرده حکومت بو چوالونی قاتیلق ایله باصمقچی بولادر. لکن بو قاتیلقلر چوالوچیلرنی هیچ کیمتمی بلکه آرتدرادر. چونکه قاتیلقلر چن چوالوچیلرنڭ فکرلرینی هیچ اوزگارتمیدر. اما خطالق ایله یاکه بر غرض اوچون بیك یوواش کشیلرگه‌ده باروب تییه‌در. شول سببدن یوواشلرده ایرکسز باترایادر.

بر عیبلی کشینی طوتوب جزا قیلمق مقصودی ایله حکومت اون کشینی بلاگه توشره‌در. ناحقدن بلاله‌نگان هر بر کشی مقابلینه دوست ایشلرندن، یاقن‌قرنداشلرندن اونار کشیده حکومتنڭ قاتیلغندن شکایت باشلانادر. شکایتلر کوب سویله‌نه، سویله‌نه تورلی توب سرلر میدانغه چغادر.

شول روشچه بر چوالوچی اورلغندن چوالورغه وچوالتورغه حاضر یوزکشی طوادر. چن چووالوچی اوزی قولغه آلنسه، حکومتنڭ اوز طرفندن قیلنغان چووالتولر اوزنچه عبث بولماس ایدی. لکن آنڭ تعلقاتندن یوز کشی چووالوب بیتکانچی اول اوزی کوبدن غائب بولغان بولادر. نام ونشانی قالمیدر.

بناءعلیه قاتیلقلر روسیه‌نڭ بو جراحتینه دوا توگل، بلکه طوزدر. بونڭ حقیقی دواسی ایسه، هرکمگه معلوم حریت مرهمیدر. روسیه‌ده یاڤروپاده بولغان حریتلرنی تله‌مه‌گان کشی هیچ یوقدر.

قاراگروهلرنڭ آرگانیزاتسیه‌لی پارتیه‌لرینڭ پروگرامه‌لرنده‌ده بر درجه حریت آرزوسی واردر. ۱۷ نچی اوکته‌بر حریتلرینی معقول کورمه‌گان پارتیه ییچ‌یوق دیمك ممکندر. قارا پارتیه‌لرده: «حریتلر بولسون، لکن روس وپراڤسلاونیلرغه مخصوص بولسون» دیلر. حاضرده میدانده ایسه، حریت اورسقه‌ده یوق اولاقغه‌ده!

اتفاق مسلمین

اتفاق مسلمین حزبینڭ اداره‌ٔ مرکزیه‌سی اوکته‌بر ابتداسنده موسکوا شهرنده طوپلانوب نظام‌نامه‌لرینی ترتیب ایله حزبنی رسمیتکه چغارمق اجتهادنده بولناچق ایدی. لکن بعض بر مانعلر سببلی بو اجتماع رمضاندن صوڭغه تأخیر ایدلدی.

رمضاندن مقدم قزانده اتفاقنڭ بر مجلسی اولوب قزان کومیتیتی صایلاناچقدر. لکن بو مجلسکه اتفاق حزبینه اوتکان سنه یاکه بو سنه یازلوب چلین بولغان کشیلرگنه چاقرلسه، کیره‌ك. چونکه اتفاقنڭ خلافنده بولغان کشیلرنی چاقروده معنا یوقدر. هم خلاف کشیلر چاقرلسه‌لرده کیلمسکه تییشلیدر.

اتفاق اوّلده کوب کشیگه مجهول ایدی. حاضرده پروگرام وقرارنامه‌لری طبع ونشر قیلندی ونیدن عبارت اولدیغی معلوم اولدی. معقول کورگان کشی قبول ایتوب اعضا اولسون. معقول کورمه‌گان کشی تله‌گانچه سوگنسون. لکن شونی بلورگه کیره‌ك که: پروگرامینی‌ده قرارنامه‌سینی‌ده اوقومیچی یا اوقوب‌ده آڭلامیچی اورام‌خبرلری ایله‌گنه سوگنوب یورو بیك زور عیب وپازوردر. نی قیلسه‌گده، بلوب قیلمق تییشلیدر.

قزان کومیتیتینه اون یا اون بیش قدر چلین صایلاناچقدر. بوکشیلر عموما قزان اهالیسندن بولو لازم توگلدر. قزان رایونینه ملحق بولغان هر بر طرفلردن بر رایکیشر کشی صایلانمق ممکندر.

اعضالر آراسنده سویله‌نگان فکرلرگه نظرا قزان اداره‌سینه اوشبو افندیلر صایلانو احتمال ایدلمکده‌در:

۱) سید گرای آلکین، ۲) ملا عبدالله آپانایف، ۳) احمدجان سیداشف، ٤) ملا صادق ایمانقولف، ۵) یوسف آقچورا، ٦) صدرالدین مقصودی، ۷) احمدجان ملا مصطفین، ۸) برهان شرف، ۹) سلیمان آیتف، ۱۰) محمدجان کریمف، ۱۱) مفتاح الدین عبدالمنف، ۱۲) عبدالحمید کازاکوف ۱۳) حسن عطا قاضی، ۱٤) علاج الدین ملا محی‌الدینف، ۱۵) آخوند صفی الله مقصودی، ۱٦) ملا سمیع الله سلیمانی، ۱۷) ملا محمد باغدانف (چیستای)، ۱۸) محمد کریم مخدوم اوته‌میشف قشقاری.

قزان اداره‌سی لزومی تقدیرنده اطرافدن برکشینی آرالرینه موقتا قبول ایتوب عمومی مجلسکه عرض قیلوده اختیارلی بولاچقدر.

صایلاو وقتلری یاقنلاشدیغی سویله‌نه‌در. صایلاو زمانلرنده آگیتاتسیه یاصاب اهل اسلام اوچون فائده‌لی بولاچق چلینلرنی دوماغه کوبره‌ك کرتو اوچون قزانده اتفاقنڭ بر اداره‌سی اولمق بیك لازمدر. اوتکان صایلاوده‌ده بیك مساهله قیلندی. بو سنه هر پارتیه بیك اویاو طورالر. آلدن حاضرله‌نمسه‌ك، بزمسلمانلر مغلوب بولوب قالو احتمالی بیك قریبدر.

مسلمانلر هر ییرده دوماغه چلین بولاچق کشیلرنی ممکن قدر دوما مجلسینه چغوب روسچه سویله‌شه بله‌چك مسلمانلرنی، هیچ بولماسه، اقل مجلسده سویله‌نگان سوزلرنی نقطه بنقطه آڭلاب طورورلق مسلمانلرنی صایلارغه طرشورغه کیره‌ك. مسلماندن موافق کشی طابلماغانده‌غنه بارچه خلق اوچون فائده‌لی بر پارتیه چلینلرندن بولغان معرفتلی روسلرنی صایلارغه طرشورغه کیره‌ك. صایلانغان کشی قایسی ملتدن اولسه‌ده، آول خلقی واشچی طائفه‌سی اوچون خیرخواه اولاچق برکشی بولمقلغی مطلق لازمدر. چونکه روسیه‌ده یکرمی میلیون مقداری تخمین قیلنغان اهل اسلامنڭ ۱۹ میلیونی آول خلقی ایله خادملردن عبارتدر. شهری بایلر یوز مڭده یوقدر.

روسلر اتفاقی.

روسلر اتفاقی پارتیه‌سی صایلاوغه قدر خلقغه معلوم بولسون اوچون اوزلرینڭ پروگراملرینی اعلان قیلدیلر. مهم ماده‌لری اوشبولردن عبارتدر:

۱) پراوسلاویه‌مذهبی، روسیه پادشاهلغی وروس خلقی اوچیسی بر برسندن آیرلماسقه تییشلیدر.

۲) روسیه دولتینڭ توب نیگزلری روس قومی ایله کامل اختیارلی پادشاهنڭ قوّتلرندن عبارتدر.

۳) زیمسکی صوبورلر خلق ایله برلکده پادشاه توب نظاملر حقنده، عادتدن طش واقعه‌لر حقنده هم داخلی اداره‌لرنڭ نظاملری حقنده کیڭاش قیلمق اوچون گنه جیلورغه تییشلیدر.

(دقت قیلورغه‌کیرك. بو پارتیه چلینلرینڭ دومانی دوما دییوب آتاسیلریده‌کیلمی زیمسکی صوبور دیلر. لکن اوزلری توب نظاملر حقنده مشاوره‌نی زیمسکی صوبورغه طابشرمقچی بولالر...)

۴) خلقنك دۇوران وكریستیان كبی صنفلرغه بولنولری ایسكیچه قالورغه تییشلیدر.
۵) هر طرف اوزلرینه قاراغان معیشی اشلرنی اوزلری اداره قیلورغه تیشلیدر.
٦) ابتدائی مكتبلردن عالی مكتبلرگه قدر هر برنده پراۋسلاۋیه مذهبینه وروس ملتینه محبت حاصل بولوردای روشده تعلیم قیلنورغه تییشلیدر.

بومادەلر تورلی پارتیەلر طرفندن انتقاد وكریتیكه ایدلدكدن صوكره توزەتلگان وشمارتلغان مادەلردر. نی قدر شمارتلسەده، اساسی فترشی اولدیغندن عقللی كشی تابع بولورلق بولاآلمامشدر.

پراۋسلاۋیەوروس قومینی رعایه وحمایه صلتاوی ایله باشقه ملتلرنی وفقیر فقرانی ایزو مقصودی ایله ترتیب ایدلدیكی هر مادەسندن ظاهردر. عجبدر كه بعض طرفلرده مسلمانلردن اماملر اوشبو پارتیەنی مدح قیلوب قوملرینی شول پارتیەگه قوشلورغه دعوت قیلوچیلر كورینه ایمش. بو حضرتلر یا پیسر، استاناوای وزیمسكی ناچالنیكلرنك سوزلرینه آلدانالر یاكه آقچه یا میدال خیالینه آلدانالر.

روس قومینك عقللیلری بو پارتیەگه قوشلمایاچقلری معلومدر. لكن حاضرگه روسلرنك عالم وعاقللری آز اولدیغندن سوسیالنی فكرلردن خبردار بولماغان نادانلرینك بارچەسی بوپارتیەدن اولەچقلرنده شبهه یوقدر. بو كونگه قدر روس قومنده ملیت حسی كوب اویانغانی یوقدر. باشقه ملتلر كوزینی آچدقلرینی كوردكدە روسلرده یوقولرندن اویاناچقلردر. شول زماندەبو پارتیەنك طرفداری بیك كوبەیەچكدر. اوشبوروس اتفاقینه قارشی طورمق اوچون روسیەدەگی باشقه ملتلرده اوز ملتلرینه مخصوص بر اتفاق پارتیەسی یاصامق لازمدر. ایشته مسلمانلر اتفاقی شونك اوچون لازمدر.

اسلام عالمندن

مصر خدیوی.

بوسنه مصر خدیوی عباس حلمی پاشا جنابلری انكاسی ایله برابر حجگه باراچقدر.

بوحاجیلر تركیه مأمورلری طرفندن كامل سلطنت ایله استقبال قیلنورغه حاضرلەنلەدر. حاجیلر آراسنده اسلام پادشاهلرندن برسی بولنمقلغی حج سفرینه آیروچه پارلاقلق ویرمكلگی گمان قیلنادر.

انتشار اسلام.

(مورنینغ‌پوست) گازیتەسی یازادر:

« آفریكەده اسلام دینی همان ترقی ایتمكدەدر. تیز زماندن بوتون آفریكه اسلام ایله طولاچقدر. اش بویله اولدقده یاۋروپا دولتلرینك عسكرنی كیمتونی فرض قیلولری هیچ معقول توگلدر.»

بو نی‌دیمك؟ ـ اسلام دینینك طارالووینه قورال‌ایله قارشی طورورغه كیرەك دیگان سوز توگلمی؟

یاۋروپا كافرلری اوّلده: « اسلام دینی دنیاغه طارالاچق معقول بر دین توگل ایدی. آنی قلچ ایله كوچ‌ـلەب گنه‌طاراتدیلر.» دیمكده ایدیلر.

ایمدی: « اسلام دینی اوزندن اوزی طارالوب دنیانی باصاچق. بناءعلیه طوب وملطق ایله بوكا قارشی طورمق كیرەك» دیلر.

نی‌قیلمك كیرەك: اسلام نوری طارالمقده (ولوكره المشركون)

ایران مملكتی حقنده بر آز معلومات

پیتربورغ گازیتەسی یازادر:

«ایرانده ادارۀ مشروطه اعلان‌قیلنووینی یاۋروپاده احتمال طوتقان كشی‌ده یوق ایدی.

چونكه هركم نظرنده ایران سونگان بر دولتكه حساب قیلنا ایدی. سونگان اوت طاولرینك بعضلری گاها آكسزدن اوت آتا باشلاوی كبی ایران اهالیسنك‌دەحكومتلرینه قارشی غیرت كورسەتولری یاۋروپا اهالیسینی بیك شاشردی. یاۋروپاده اوّلده روسیه حقندەده مفصل معلومات یوق ایدی. روس موژیكلری صابن آشیلر، شهر اورامارنده آیولر یوریلر یوری دییوب گمان قیلوچی آدملر بیك كوب‌ایدی. یاۋروپاده روسیه سونگانگه حساب‌قیلنمی بلكه جانسز حیاتسز بر دولت دییوب گمان قیلنا ایدی.

روس خلقینك بیوروكراتیەگه قارشی اوشبو سنەلردەگی حركات وتدبیراتی‌ده غرب اهالیسینی بیك متعجب ایتمكدەدر.»

آزیه طرفنده قتای، هندستان، آفغان، وتركیەدەسونگان‌یاكه سونەرگه یاقنلاشقان اوت طاولریدرلر. بیك احتمال‌كه برزمان هربرسی ۋیزوۋی‌كبی قوتروب اوتلرینی تورلی طرفلرغه صاچارلر. هرقوم براوت طاویدر. ظلمغه قارشی قوتورووی اوچون هنر ومعارف‌مایینەغنه محتاجدر.

خارجی خبرلر.

تركیه.

پاریژده (ایخودوپاری) گازیتەسینه یازدقلرینه نظراً حضرت سلطاننك خستەلگی اوچنچی ناپالیوننك آورووی ایله‌براولمشدر. یعنی بۆیرەك یولنده طاش‌پیدا بولودن عبارتدر.

ناپالیون‌ده عملیات جراحیه بوینچه آپیراتسیه یاصاو ایله دوا قیلنمش ایدی. سلطان حضرتلری‌ده بعینه شول روشچه دوا قیلنمش لكن ناپالیون بدنگه بیك ضعیف بولووی سببلی جراحتنی تحمل قیلا آلمیچی وفات اولمش ایدی. حضرت سلطان بیك صاغ وسلامت اولدیغندن تداوینی هیچ خوف وخطرسز تحمل قیلمشدر.

سلطانده حاضرده جسمانی هیچ برمرض وخستەلك یوقدر مگر باشنده اش كوب بولو سببلی روحانی آرغانلق واردر. هیچ بركوڭلسز خبرلر ایشتمیچی كوب زمان استراحت قیلوغه محتاجدر. لكن تركیەنك داخلی ادارەلرندەده خارجی سیاستندەده هر كون وهر ساعت اوڭغایسزلقلر چقوب طوردیغندن حضرت سلطان اوچون استراحت ایله‌یال ایتمك متصور توگلدر.

تركیه و بلغاریه.

بلغاریەدەصوفیه‌شهرنده (یانبوباشی) اسملی ایسكیدن قالغان بر مسجد واردر. نی‌سببدندر بلغاریه حكومتی بومسجدنی واتوب اورنینه باشقه بربنا قورمقچی بولادر. تركیه حكومتی بوكا رضا بولمیدر:

« مسجد بناسی مسجد كوینچه قالسون. تعمیر قیلنسه قیلنسون. واتلماسون بوزلماسون» دیدر. بلغاریه بومسجد بدلینه باشقه موافق اورنغه بر مسجدبنا قیلمقچی بولادر. تركیه بوڭاده راضی بولمیدر. مسجدكه قول تیبرمەگزدی. تركیه‌ایله بلغاریه آراسندەغی بی‌حساب نزاعلرنك برسی اوشبودر. بلغاریه اوزینی تركیەدن آیرلغان برمملكت دییوب حساب قیلسەده، تركیه بلغاریەنك بعض اشلرینه همان مداخله قیلمقەدر. خصوصاً دینی اشلرده بیك غیرت كورسەتەدر.

آنگلیه وروسیه.

آنگلیه ایله روسیه آراسنده گیرمانیەگه قارشی اتفاق یاصاو فكری قوّتلەنوگه گیرمانیه گازیتەلری قایغرالر: «آزیەده آنگلیەگەقارشی حركتمز اولسەده روسیەگه هیچ خلافلغمز یوقدر. آنگلیەگه باردم ایتمك مقصودی ایله گیرمانیەگه قارشی طورمق‌روسیه اوچون هیچ معقول بولماس.» دیلر

تركیه، گریتسیه وبلغاریه.

اوشبوملكتلر آراسنده آچوقوّتلەنەدر. حاضرده بو ملكتلر هربرسی قالغان ایكیسینه دشماندر. اوّلده صوغش بولغانده گریتسیه تركیه طرفلی بولاچغی گمان قیلنمقده ایدی، حاضرده بو احتمال ضعیفلەندی. گریتسیه، هرنی قیلسه اوزی اوچون قیلاچق: كرید ایله ماكیدونیەنك بر پوچماغینی آلو فكری ایله اش یورتەچك. تركیه اوچون بونك دوستلغینه اشانورغه یارامی.

تركیه ایله‌بلغاریه صوغشا باشلاغان زمانده احتمال رومینیه دوستلق قیلا آلور چونكه ماكیدونیەده رومین قومینی‌سلطان هرجهتدن رعایه قیلمقەدر. تركیەنك هیچ بر ییرنده رومینیەنك كوزی یوقدر. بلغاریه ایله گریتسیەگه ایسه، رومینیه بوسنه بیك قاتی دشمانلاندی. سببلری یولدزده یازلمش ایدی.

بو آراده تركیه ـ بلغاریه چیگنده ایكی طرفنك عسكری آراسنده‌بیك قاتی صوغش بولمشدر. لكن بونك ایله صوغش رسما باشلاندی دیمك اولماس.

ملّیت

و روسیه مسلمانلری اتفاقی.

اتفاق‌مسلمین حزبینك ۱۵ نچی سنته‌برده باغچەسرای مهمان خانەسنده اولان مجلسنده اتفاقنك ادارۀ مركزیەسی‌اعضالرندن‌صدرالدین افندی مقصودی طرفندن سویلەنگان نطقنك خلاصه سیدر:

جماعت،

میندن اوّل سویلەگان خطیب بوسنه‌نیژنیده جیولغان مسلمان اتفاقی ندوەسینك نیندای مسئلەلرنی مذاكره قیلغانینی ونه كبی‌اشلرگه قرار بیرگانینی، آچیق برصورتده سویلەدی.

مینم سویلەیەچكم نیژنیدەگی مجلسنك اشلەگان اشلری ومصلحتلری توگل. مین اویشماقچی بولغان بتون روسیه مسلمانلری اتفاقینك وجودكه چغا باشلاوینك تیران سببلرینی وعمیق معنالرینی اقتدارم قدر كورساتماكچی بیان ایتماكچی بولامن. مین، برسوز ایلان ئەیتكانده، روسیه‌مسلمانلری اتفاقینك فلسفەسینی ازلەمەكچی بولامن.

معلومكز افندیلر، بوندن اوتوزیل‌مقدم بزنك روسیه مسلمانلری آرەسنده كورشو، قاتشو وخبرلەشو یوق‌ایدی. قزان‌مسلمانلری قریم مسلمانلرینی تانمی، قریملیلر قزان احوالندن خبرسزایدی، قافقاز اهالی‌سینك قریم وقزان ایله‌مناسبتی یوق ایدی. تركستان تركلری ایسه، بتون دنیادن خبرسزایدیلر.

بوكونده روسیه مسلمانلرینك مقدارینی ۲۰ میلیون تخمین ایتەلر. بوندن اوتوزیل اوّلده روسیه مسلمانلرینك مقداری حاضرگیدن كوب كیم توگل ایدی. اول وقتده هم روسیەده هیچ اولمازسه اون‌آلتی اون یدی میلیون مسلمان وار ایدی. لكن بوقدر كوب نفوسلی برقومنك برملتنك روسیەده بولووینی‌هیچ‌كم‌اویلی آلمای‌ایدی. اول وقتده روسیەده بوقدر كوب بردینلی برتللی ملت بولووینی چیت خلقلر توگل بز اوزمزده بلمیدر ایدك.

چونكه وارلغمزنی بلدرلك بزده هیچ بر اثر حركت یوق ایدی. روسیەنك تورلی طرفلرینه طارالغان مسلمانلر هربرسی اوزی تورغان چوقردن باشقەیرده مسلمان اولوب اولماوندن‌خبری اولمادیغندن اوزنی اوزی الوغ روسیەده بیك كچكنه برخلق دیب‌بلوب ساكن وقورقاق برصورتده یاشیدر ایدی. قزانلیلر روسیەده ایك مسلمان كوب یرقزان دیب بلوب، آڭلاولری اویلاولری قزان روسیەنك برایكی شهرندن باشقەغه یراق كیتمای ایدی. دائرۀ معلومات ودائرۀ حیات بیك‌چیكلی محدود ایدی. قریملی مسلمانلرنك اكثریسی قزان وارلغنی‌ده ایشتمەگان ایدی.

قافقازنك ایك كچكنه قسمی داغستاندن بشقه یرلرنده مسلمان اولدیغنی نه قزانلیلر نه قریملیلر یاخشیلاب بلەایدی. تركستان وسیبریاده نی‌قدرمسلمان اولدیغی تركستان وسیبریا اهالیسی اوزیده بلمیدر ایدی. هرطرف مسلمانلری اوزلرینك پوچماغنده دنیادن واوزلرینك دینداش وتلداش قرداشلرینك وارلغندن خبرسز غافل بر رەوشده یوقلیلر ایدی. هربرمز یوقلی‌ایدك بیك تیران بریوقو ایلان یوقلی ایدك.

لكن یوقلی دیگاچده بوندن اوتوز یل مقدم راحتلانوب یوقلاغان ایكانمز دیب اویلاماڭز، بز راحت طنچ یوقو ایلان یوقلامیدر ایدك. بیك آغر، طنچسز یوقو ایلان یوقلی ایدك. صاتاشوب بیك ناچار توشلر كوروب یوقلی ایدك. بو یوقومزده ئلله نی قدر كوڭلسز حاللر، آغر واقعەلر باشمزغه كیله ایدی. بعض وقت ایچنده بیك قاتی عذابلارغه اوچراغان وقتمزده بعضا كوزیمز آچیله باشلی ایدی، اویانه یازوب قالا ایدك لكن یوقلی تورغان یریمز بیك قارانغی بولغانغه، بزدن یراق توگل شولوق قارانغی یرده بشقه بزنك شیكللی یوقلاب یاتقان بزنك شیكللوك عذابلی‌توشلر كوروب یاتقان ایبداشلریمز وارلغینی بلمەگانگه آچیلا باشلاغان كوزیمزنی قورقودن یومارغه مجبور بولا ایدك، بو ناچار توشلردن قوتولو ایچون اویانه باشلاغاچ یاڭادن كوزنی‌یومای یوقلی تورغان یر قارانغی بولسەده توروب قارمالانوبده بر شمع یاندروب قچقررغه بوتەن عذابلانوب یوقلاغان ایبداشلرنی

لوندون

لوندن شهرنده بو سنه ابتدائی مکتبده اوقورغه (۷۵۰٬۰۰۰) بالا یازلمش . بونلر اوچون معلم ومعلمه‌لرنك مجموعی فقط (۱۶٬۸۳۴) کشیدن عبارتدر. بو حسابدن هر معلم باشینه (۴۵) بالانی اوقوتمق لازم بولادر. اصول تعلیم قاعده‌سی بوینچه بر معلم (۳۰)دن زیاده شاگردنی اوقوتا آلمیدر.

لوندون شهرنده‌گی دارالمعلمینلردن هر سنه (۹۱۵) کشی معلم بولوب چقوب طورادر . ومع ذلك معلم ییتشمی قالادر . ایمدی لوندونده شهر صوماسندن بیك زور بر دارالمعلمین تأسیس ایدله‌چکدر. بو دارالمعلمیندن هر سنه ایکی یوز معلم چقوب طوراچقدر .

لوندون شهرینه نظرا قزان شهرینك افتخار قیلولغی واردر . چونکه لوندون بو قدر معلملره محتاج فقیر بر حالده ایکان قزان شهری اوچون هیچ برمعلمه احتیاج یوقدر. زیرا احتیاج اولسه ایدی آندن مونده اویوشدرلوب بو سنه تأسیس قیلناچق دار المعلمین حقنده کیره‌کماس دییوچیلر اولماس ایدی . وبونك اوچون آقچه‌نی‌ده قزغانماسلر ایدی .

گیرمانیه وفاس

اوتکان‌یل گیرمانیه ایمپیراتوری فاس مملکت اسلامیه‌سینك آق دیگز قریینده‌غی طنجه سملی شهرینه باروب فاسنی زیارت قیلمش ایدی. بوسفرنده هروقت فاس مملکتینك خیرخواهی اوله‌چغینی سویله‌مش ایدی . ایمدی اوشبو زیارتکه‌جواب اولمق اوزره نوبه‌برده فاس سلطانی طرفندن بر هیئت برلینگه کیل‌چکدر .

بو بارش کیلشلر ایکی آراده مناسبتنك ینه آرتووینه سبب بولاچغنده شبهه یوقدر.

گیرمانیه‌نك مقصودی تله‌سه، نی بولسون. بو دوستلقدن فاس اوچون بیك کوب فائده چقاچقدر. چونکه گیرمانیه بویله مداخله قیلماسه، بوکونلرده فاس فرانسیه ایله‌ایسپانیه آراسنده بولنوب بتکان بولور ایدی.

البته ایمدی فاس مسلمانلرینه عسکر ومعیشت، علم‌ومعرفت اشلرنده ترقی‌لازمدر. اگرده ایسکیچه یوقلاب یاتسه، گیرمانیه اوزی اوك باصار. لکن اول وقت عیب گیرمانیه‌ده بولماس، بلکه‌اویانمامان‌فاسلیلرده بولور.

بلغاریه

بوکوزده بلغاریه‌ده زورما نیؤرالر (عسکری تجربه‌لر)اجراقیلندی. بوحالدن بلغاریه‌نك ترکیه‌گه قارشی صوغشقه حاضرله ندیکی استخراج قیلنمش ایدی .

لکن جییلغان عسکرلرنك کوبسی صوگره اویلرینه طاراتلدیغندن بلغاریه‌ده بونیت اولمادیغی آڭلاشلدی. نجیب‌ملحمه افندی آرقلی بلغاریه کنه‌زی فیردیناند سلطان حضرتلرینه محبت وصداقتینی‌ده بیك تواضعلی صورتده بیان قیلمشدر .

بلغاریه‌گازیته‌لری‌ده ایللی یل‌حاضرله‌نه‌ی طوروب بزگه ترکیه‌گه قارشی طوروممکن توگل دییوب یازاباشلادیلر .

لکن ترکیه‌نك بلغاریه‌گه قارشی حاضرله‌نووندە شبهه یوقدر. هر نه ایسه حاضرگه بو سرنك حقیقتنی بامك مشکلدر .

گیرمانیه‌ده ساتسیال دیما کراتلر

گیرمانیه‌ده‌مانگه‌یم شهرنده ۲۳ نچی سینته‌برده گیرمانیه س. دیما گراتلرینك (پارتیتاغ) لری یعنی یللق مجلسلری واقع اولدی. مجلسده (۷۰۰۰) قدر دیموکرات وار ایدی. بو مجلس اوچون شهر طرفندن برکیچکه بیك زور برزال بیرلدی. اورن بیك طغز بولدی. ایکنچی مجلسلری تییاترلرده اجرا قیلندی. بو مجلسده پارتیه‌نك رئیسلرندن صانالا طورغان مشهور (بیبل) ایله اوتکان یل ۋارشاواده طوتلغان (روزالوکسیمبورغ) اسملی خاتون‌ده وار ایدی.

منبرگه چقوب ایك برنچی نطقنی مذکور شهرنڭ اوز دیپوتاتی (دریبسیان) سویله‌دی: روسیه‌ده حریت حرکتلرینی وآۋستریه‌ده صایلاو نظاملرینك خلقغه فائده‌لی قیلندیغینی ممنونیت ایله ذکر قیلوب گیرمانیه‌ده مکتبلرنك پوپلر قولینه طابشرلووندن وپالاکلرگه ظلم ایتلدکندن شکایت قیلدی

بیبل گیرمانیه پالیتیکه عالمنده یالغوز قالووینی حاضرده هر دولت گیرمانیه‌غه دشمان اولدیغینی سویله‌دی. بو مجلسده عمومی اش طاشلاو، خلقنی اوقوتو، عیبلی کشیلرنك جزالرینی تخفیف قیلو حقنده کیکاشلر ایدلدی.

گیرمانیه، روسیه‌نك داخلی‌اشلرینه قاتشا باشلاغان تقدیرده قیلناچق تدبیرلرده مشاوره قیلندی .

طهران

طهرانده ۲۵ نچی سینته‌برده پارلامینتنك برنچی‌مجلسی بیك سلطنت ایله آچلمشدر. مجلسنی شاه اوزی آچمشدر. لکن بر آز کیفی بولماو سببلی تخت خطبه‌سینی طهران والیسی اوقومشدر . مجلسکه شاه حضرتلری بیك کوب علما وعسکر ایله الوغ مهابت ایله کیلمشدر. عسکری موسیقه (مارش فارسی) هواسینی اوینامشدر. شاه حضرتلری خطبه‌سنده اوزینك سیگز سنه‌دن بیرلی ایراننی ادارهٔ مشروطه بوینچه ادارهٔ قیلمق نیتنده اولدیغینی فقط خلقنك قابلیتینی کوتوب بوکونگه قدر تأخیر ایتدیکینی بیان قیلمشدر. ایرانده‌گی مسلمان قارداشلریمزنی موفقیتلری ایله تبریك ایدرز.

ایرانیلر عجیب بختلی آدملردرکه ایکی آی اورامده جییلوب شاولاب یورو ایله کونستیتوتسیه‌گه نائل اولدیلر. نه‌اهالی طرفندن ونه‌ده عسکر طرفندن هیچ کمنك بورنی‌ده قانامادی دیمك ممکندر. اش باشنده اولانلری ظالم ومتعصب اولسه، بلکه ایکی اوچ سنه قدر قان توگو لازم اولور ایدی.

فرانسیه‌ده ساتسیالیزمنك قوّتی

فرانسیه مملکتینك پایتختی اولان پاریژ شهرنده ، فرانسیه‌ده‌گی ساتسیال دیمافرات پارتیالرینك‌باشلغی ، ژان ژوریس طرفندن «اومانیته» (انسانیت) اسمنده بر گازیته چغارلمقده ایدی . حاضرده ایسه آلوچیلری بولماغانلقدن ، ژان ژوریس بو گازیته‌نی توقتاتورغه مجبور بولغانلغینی اعلان ایتکان.

ساتسیال دیماکراتلر اوچون تأسف ایدله‌چك بر خبردر .

میکسیکه

آمیریکه‌ده میکسیکه دیگز قولتغندن ایکی ته‌ولك قدر دیگز طرفندن قاتی‌ییل ایسوب بیك کوب آول وبرنیچه شهرلرنی صوباصمشدر . (پینسا کولا) شهری تمام خراب اولمشدر . سو-بیل شهرنده بیش ملك یورت ییمرلمشدر . قاچوب قوتلا آلماغان کشیلردن (۷۵)کشی صوغه غرق بولوب اولمشدر . دیگزده آلتمش کویمه وپراخود باتمشدر . بونلرنك برنیچه‌سی صوغش کویمه‌لریدر .

یاپونیه

یاپونیه همان حاضرله‌نه‌در، صوغش اسبابینی بیك آرتدرادر. گازیته‌لر بونی تورلیچه تأویل قیلالر: بعضلری روسیه ایله تکرار صوغشاچقدر دیلر. بعضلری قتای‌ایله محاربه قیلمقچی دیلر. بعضلری قتای هندینی فرانسیه قولندن آلماقچی بولادیلر. ینه بعضلری گیرمانیه‌گه قارشی طورمقچی بولا دیلر. چونکه مانژوریه‌ده وقتایده سودا قیلوده گیرمانیه ایله یاپونیه آراسنده بر زمان سودا نزاعسی چقمی حالی‌یوق ایمش. سودا صوغشی قوّتله‌نو کوبسنچه عسکر صوغشینه آوشادر .

مالاکا شبه جزیره‌سی .

مشهور جاواجزیره‌سنده باتاویه شهرنده ایلچی بولوب طورغان راسم‌بك‌نك سوزینه قاراغانده گوللاندیه جاوا مسلمانلرینه بیك کوب‌جبر وظلمر قیلا ایمش .صوماترا جزیره‌سی قارشیسنده راسم‌بك مالاکا یارتی آتاونده‌غی مسلمانلرنك‌حالینی‌تیکشرمش. بومسلمانلرنك کوبسی ترکچه سویله‌شه‌لر ایمش . بونلر سلطان‌سلیم اوّل زماننده هندستان سفرنده آیرلوب قالمش ترك عسکرلرندن حاصل بولغانلر ایمش. مالاکاده دورت‌دانه ترکیه طوبی‌طابلمش. بیك‌کوب‌ترك‌قلچلری‌ده طابلادر. راسم‌بك برقلچنی استانبولغه آلوب قایتمش. بوقلچقه اوشبو عباره یازلمشدر . «ای کوڭل برجان‌ایچون‌جانانه‌منت‌ایله‌مه !» عجیبدرکه حاضرده کرهٔ‌ارضده تۆرکم‌تۆرکم ترکلر طابلا باشلادی. آفریکه تۆارکلری‌ده ترك . مالاکا مسلمانلری‌ده ترك . بوقدر طارالماغان بولسه‌لر ایدی ، بو اُتۆرکملردن بیك الوغ برتۆرکم حاصل اوله بلور ایدی.

داخلی خبرلر

حریت دینیه

حکومت گازیته سینك خبرینه نظرا روسیه‌ده پراۋسلاویه دیننده‌ن باشقه‌دین ومذهبلر حقنده دوخونوی اشلر دیپارتامنیتنده نظاملر حاضرله‌نه باشلامشدر .

بونظاملر بوینچه مشهور ۱۷ نچی اوکته‌بر مانیفیستنده‌گی حریت دینیه میدانغه بالفعل چغارلاچق‌ایمش. چقغاچ کورورمز .

خزینه‌نك فقیرلگی .

خزینه‌وزیری‌کوکوفسف‌باش‌وزیرگه‌خزینه صوماسینك حالی‌خصوصنده برمعروضه تقدیم قیلمشدر . بومعروضه‌ده اوشبوسنه مملکتدن حاصل دوخودلر خرجانقه (۱۵۵) میلیون مقداری یتمیه‌جگی بیان قیلنمشدر .

کوب ولایتلرده آچلق‌بولووی ویاپونیه‌غه أسیرلرنی تربیه قیلغانی اوچون (۲۵) میلیون صوم چاماسندن آرتق بیرلووی وپولیسه خراجاتینك افراط آرتدرلووی بوحالگه سبب اولمشدر .

◆ پاریژده چغا طورغان (ایخودوپاری) گازیته سینك خبرینه نظرا وزیرلر مجلسنده روسیه‌ده یهودی قومینك حقوقلرینی باشقه قوملر ایله برابر قیلوحقنده کیکاشلر بولمش. لکن بواش حاضرگه معقول کورلمه‌مش ، باش وزیر فکرنچه حقوقلرینی آرتدرمق اوچون یهودی یاشلرینك‌فتنه‌گه قاتشودن طوقتاولری‌شرط ایدلمش . ظنلرنچه فتنه چغاروچیلرنك پارتیسی یهودی قومندن بولوب چغالر ایمش . معنالی‌صلتاو!

لکن (ب ۋیدوموستی) گازیته سینك اطلاع ایتکان خبرینه قاراغانده یهودیلرحقنده اوشبو بیش‌ماده گه تیزکوندن قرار بیرله‌چك ایمش :

۱) سوداگار وفابریکانت یهودیلرگه پیتربورغ ایله موسکوۋادن باشقه شهرلرده طورورغه رخصت قیلنورغه ،

۲) الوغ مکتبلرگه کره‌چك یهودیلرنك همه‌سینی قبول ایته‌رگه ،

اویغانرغه هیچ کمنك خاطرینه کیلمی ایدی بیك کوب زمانلر بز شوحالده یوقلادق .

بر زمان اولدی ، بختمزگه قارشی توشنك بیك‌قاتی بولوندن‌می، یایسه یوقلامی‌طورغان طائفه‌لرنك شمع یاقتی‌سینی کوروودن‌می ایچمزدن برنیچه کشینك کوزلری آچلدی‌ده بر آچلغان کوزلرینی کیری یومادیلر. یوقلی طورغان یرنك قارانغی وقورقنچ‌بولوینه قارامی عذابلانوب قارمالانوب شمع ازله‌ب طابوب یوقی یرینه بر آز یاقتی بیررگه طرشه باشلادیلر. قوللرینه شمع‌نوری‌توتوب عذابلانوب یوقلاغان ایبداشلرینی قچقروب اویغاته باشلادیار.

بو باطر قچقروچیلرنك حالی اوکغای توگل ایدی. بردن آلارنی ، خلقنك‌ناچار اولسه‌ده یوقوده بولووی یوقلی تورغان یر صاحبنه فائده‌لی دیب بلگان قارانغیلق سویگان کشیلر یراقدن یوزورق سلکتوب قورقتا ایدی. ایکنچیدن آلارنی یوقلاوچیلرنك کوزلری آره‌سنده هم ناچار بولسه‌ده یوقوسندن آیرلاسی کیلمه‌گان باشی تومانلانوب بتکان کشیلر سوگه‌لر ایدی، نیگه بزنی اویغاته‌سك یوقوم ناچار بولسه بولسون مینم‌طوروب کشی بولوب یوریسم کیلمی دیوچیلر وار ایدی. قارانغی ، هواسز بر یرده صاتاشوب عذابلانوب یوقلاونی - اویغانوب باشینی سلکوب یاقتی‌غه چقودن اولی کوروچی یالقاولر وار ایدی. لکن بوکوزلری آچلغان باطر یوراکلی قهرمان یکتلر، یوقلی طورغان یرایاسینه یوقوده بولو فائده‌لی دیوب‌بلگان قارانغیلق طرفدارلرینك کورستکان یوزروقلرینه‌ده ، یوقو آره‌سندن صاتاشوب سوگنگان غافللرنك معنی‌سز ذم واعتراضلرینه‌ده قاراماینچه همان‌قچقردیلر. قوللرنده‌غی شمع نورینی آفرین آفرین هر طرفقه توشررگه چالشدیلر.

شکرلر اولسون ثبات وغیرتلری آرقه‌سنده بیك چوق آدمنی اویاندرماغه موفق‌اولدیلر .

آخری وار .

٣) خریستیانلقغه‌چقغان یهودیلرگه کیری اوزدینلرینه قایتورغه رخصت قیلنورغه ،

٤) پولشه طرفلرنده یرصوآلورغه‌رخصت قیلورغه ،

٥) قارت یهودیلرگه روسیه‌نڭ‌هر یرنده طورورغه ایرك بیرورگه .

•• «حریت خلق» پارتیه‌سینڭ عمومی جیونلری ٢٤ ، ٢٥ نچی سنتابرلرده کیلسینگفورسده بولاچق دیب گازیته‌مزنڭ اوزغان نسخه‌سنده‌یازغان‌ایدك . حاضرده‌ایسه بوپارتیانڭ عمومی‌جیونلری مذکورشهرده ٢٤ نچی سنته‌برده کوندز ایکی ساعتده آچولمشدر . جیونغه فرق سکز گوبیرنادن (١٧٢) اعضاکیلمشدر .جیونلرینڭ رئیسی کناز دولغاروکف، رئیس معاونی کناز شاخوفسکیدر .تفصیلی کیله‌چك‌نسخه‌ده‌یازیلور

•• قریم شبه جزیره‌سنده یالطه شهری — یانینده‌غی قریم مسلمانلری ایله‌روسلر گراف ماردۋینفنڭ ایمینیه سنده‌گی اورمانلرنی — کیسه باشلامشلر

•• بوکونلرده پتربورغده هم پترغوفده بر آفتوموبیل یوری‌هم‌هر بریرده‌صالداتلرغه خطاب‌قیلوب‌یازلغان‌پراکلاماتسیه‌لر طاراتالر ایمش . اوزینی هرکوننی تورلی قیافتلرگه کرتوب ممکن قدر بیك زورکشیلرنڭ آفتاموبیلی دیب ایتورلك درجه‌ده ایتوب بیزیلر ایمش . پترغوف گرادونا چالنیگی نی‌قدر توتارغه طرشوب قاراسه‌ده بوکونگه قدر طوتا آلغانی یوق ایمش .

•• کورسکی‌گه تابع‌خرستیان‌روحانیلرندن یکرمی پوپ سیاسی وعظلری اوچون‌حکمگه بیریله ایمش . هم بوکوندن باشلاب اورنلرندن توشوریله‌چك ایمش . هیچ بریرنکده خزینه‌سی بوش توگل .

•• پوچطه وتیلیغراف اداره‌لرینڭ باشلغی ، هربر پوچطه وتیلیغراف‌مأمورلرینه ، اگرده مملکت اچنده‌گی سیاسی عیبلیلرگه کیلگان مکتوبلر وبوگار اوخشاشلی نرسه‌لرنی تیکشر- رگه تله‌سه‌لر ، ایڭ مهم اشلرنڭ صودیبنی اسلیدوۋاتیللرینه ، یاخود آنلرنڭ امری برله کیلگان ژاندارملرغه مکتوبلرنی وبوندن ماعدا پوچطه برله کیلگان نرسه‌لرنی آنلرغه کورساتورگه امر ایتکان.

•• مأمورلردن بعضسینی قبول ایتکان وقتده اصتالیپین‌جنابلری ، کیله‌چك آلتی آی اچنده هربر محلی مأمورلرنڭ دوماغه صایلاو وقتلرنده ، بار قوتلرینی حکومتکه یاردم ایته‌رلك معتدل کشیلرنی صایلاتور اوچون صرف ایتارگه قوشقان . باش وزیرنڭ سویله‌گان سوزلرندن حکومتنڭ بار امیدی دوماغه صایلانولر باشلانغانچی بولغان وقتلرده‌غنه ایکانلگی ، دوما بولغاندن صوڭره اشلر ، وزیرلر مجلسینڭ مقصودلرندن خارج بولاچاغی آڭلاشلادر .

•• عسکری مأمورلر آراسنده ، عسکری پروکارورلرنڭ باشلغی پاۋلوفنی مینیستر معاونی هم ژاندارملرنڭ شیفی ایتوب تعیین ایته‌چکلری سویله‌نمکده‌در .

•• برکونلرده سمبرنڭ گوبیرناتورینه بومبا آطقانلر ایدی . شول بومبادن آلغان جراحتندن سلامتله‌نه آلماینچه یورا گینه فالیچ بولغانلقدن ٢٤ نچی سینته‌برده گوبیرناتور وفات بولغان .

•• پلوتسکیده‌گی ۋزایومنی کریدیت بانقه‌- سندن (٤١،١٣٦) صوم آقچه یوغالغانلغی هم بیك کوب یالغان ۋیکسللر ایله آقچه آلغانلغی ظاهر بولغان .

•• « ن . ف . پرپس » گازیته‌سینڭ یازوینه قاراغانده دالنی‌ۋاستوکده نامیستنیك بولوب تورغان ۋیتس آدمیرال آلیکسییف مونته قارلوشهرنده بوکونلرده یوزایللی‌مڭ صوم آقچه اوطدرمشدر .

مونته قارلو یاۋروپاده ایتالیه‌ایله فرانسیه آراسنده‌آق دیگز بوینده موناقواسملی کچکنه‌- گنه مملکتده برشهردرکه خلقینڭ کون‌کورو- لری‌فقط قمارخانه ومهمانخانه‌لرده‌خدمت‌ایتو- ایله گنه‌در . بتون دنیانڭ آقچه‌سی کوب واشی یوق‌بایلری وتوره‌لرینڭ‌تورلی‌اوتوش اوینلراوینامق ایله کون اوزدره تورغان یرلریدر .

•• ٢٠ نچی سنتابرده ۋارونیژ شهرنده آکروژنی صود زالندن پالاسلر اورندقلر اوغرلانمش وحکم‌دفترلری بتونلای‌توزدر- لوب طاشلانمشدر .

•• پتوبورغده‌غی آقچه قویا تورغان‌یرده (مانیتنی دۋورده) مالیه وزیرینڭ امری‌ایله صوغولا تورغان آقچه‌لر بوکونلرده تمام بولمقده‌در . ١٩٠٧ نچی‌سنه اوچون صوغلغان بوآقچه‌لر (١٦،٨٢٥،٠٠٠) صوملق‌در .

•• بوصوڭغی ایکی‌هفته اچنده پتربورغده (٦٠٠) قدرکشی حبسکه آلنمشدر .

•• کیله‌چك ١٩٠٧ نچی یل‌اچنده داخلیه وزارتینه توتولاچاق مصارف اوچون‌توقسان دورت میلیون‌ده آلتی یوزمڭ صوم تعیین ایدلمشدر . مصرفلر بویلغه قاراغانده سکز- میلیون صوم آرتق بولاچاق وبومصرفلرنکده اکثری بعض برگوبیرنا وشهرلرده آطلی پالیتسه‌نی آرتدروغه صرف ایدله چکدر . فقط‌کیله‌چك یلنڭ مصارفی آراسینه ، یاڭا- چوقنغان یهودیلر ،قرغزلرهم قالمقلرغه‌اعانه ایتوب بیریله تورغان ایکی مڭ‌یدی یوزصو- منی کرتلمه‌مشدر .

— دیمکه آقچه‌غه‌قزوغوب‌کیرته‌سیکروچی اشلکسزلرنڭ بوکوندن صوڭ بازاری بتمشدر .

•• روسیه ـ آنگلیه‌دوستلغی‌کامتیتینڭ‌قراری بوینچه ، اوّلگی دوما رئیسی مورومسفقه آنگلیه خلقی طرفندن یبارلگان آدریسنی کیتروچی وکیللرنی پیتربورغده استقبال ایتوگه قاتشولرینی اوتنوب روسیه‌ده‌گی هربر عالی مکتبلرگه ، پرافیسورلر صاویتینه هم اصتارستەلرینه ، هربر اوبشستۋیننی اوچریژدینیه‌لرگه هم‌هر معلوم‌مرءك زورراق کشیلرگه دعوتنامه‌لر تاراتلغان . پیتربورغده توروچی آنگلیچانلر آراسنده‌ده بوآدرسنی کیتورگانده نی‌اشلرگه کیرکلگی مسئله‌سی قوزغالغان.

•• «ۋیچیرنی‌زاریه» (شفق) اسملی گازیته‌نڭ یازووینه قاراغانده ١٧ نچی اوکته‌بر سایوز- ینڭ بیك کوب اعضالری پارتیادن چغالر هم چقغانلرینکده کوبسی « حریت خلق » پارتیاسینه قاتوشالر ایکان .

•• کیفده محکوم بولغان بیك کوب کشیلرنی آصقان یوشکوف اسملی پالاچنی ، جزاغه مستحق بولغان کشیلر ، اوله‌رلك درجه‌ده ایتوب جراحتله‌گانلر .

قزان‌خبرلری

ۋیتس گوبیرناتورنڭ جانینه‌قصدقیلو .

٢٥ سنته‌برده ایرته‌برله ساعت اون‌چامالرنده عادتده گیچه ۋیتس گوبیرناتور دۋاریسقه قایتورغه گارادسکوی اوپراۋا توغروسندن ایزۋزچیك ایله اوتوب بارغانده اوپراۋا آلدندن بربومبا طاشلاغانلر . بومبا ۋیتس گوبیرناتورنڭ باشی اوستندن اوزوب کیتوب‌اوچ‌صاژین‌قدرچیتکه باروب‌توشکان . فقط یارلماغان . بومبانی کورگاچ آطقوروقوب آلوب کیتکان . آرتندن ایکنچی بومبانی یبارگانلر . آنسی ترامۋای ریلسه‌سی‌اوستینه توشوب طوب آطقان شیکللی بیك قاطی‌شار- طلاغان ، طاوشی ایکی چاقروم قدریرگه ایشتولگان .

ۋیتس گوبیرناتورنڭ فقط صول‌یاڭاغی‌غنه برآز جراحتله‌نب باشقه هیچ برضرر بولماغان . کوچر هم براوزب‌باروچی کشی ایله ایکی آط یکلچه گنه‌جراحتلنگانلر . بومبا کیسه‌- کلری ایله‌اوپراۋانڭ بیك کوب تره‌زه‌لری ایله موزینڭ بعض تره‌زه‌لری‌واطلغان . شول وقتده غنه قوزغالوب کیتوب باراتورغان (١٤٨) نومرولی ترامۋای ۋاگونینکده آرت طرفندن اوچ یرندن تیشوب کرگان . مجروح بولغان اوزوب باروچی کشینڭ أیتوینه قاراغانده‌آطوچیلر ایکی کشی‌بولغان ، بومبانی طاشلاغاچده اوپرۋانڭ‌اچینه کروب کیتکانلر ایمش . امّااوپراۋانڭ ایشکی‌توبنده هردائم نوراتورغان شۋیتسار ، اول وقتده کرگان کشینی هیچ کورمگانلگن سویلیدر . ۋیتس گوبیرناتور بومباآطوچی باری‌برگنه کشی‌ایدی دی ایکان .

کیچ برله بیك کوب یرلرنی تنتوب ، شکلیره‌ك بولغان اون‌آلتی کشینی حبس ایتکانلر . بومبانی طاشلاوچینی همیشه توتا- آلغانلری یوق ایمش .

مرجانیه مدرسه‌سنده اختلال

یولدزنڭ اوزغان نسخه‌سنده بومدرسه‌ده اصلاحات‌یاصالاچاغندن‌برآز معلومات بیروب مدرسه‌لرینڭ نظامنامه‌لرنیده درج ایتکان ایدك . ایشتدکمزه کوره‌شول محله‌ده‌گی اصلا- حاتلرغه منکر بولغان بعض برآدملر ، مدرسه‌نڭ اصلاح ایدیلوینه بیك ایچلری پوشوب محله خلقینی قوتورتوب نیچکده ولسه بوترتیبلرگه قارشی تورورغه اجتهاد ایتمکده ایمشلر .

یاڭا محله .

ایسکی زیارت اوستینه صالح عبیداللین همتی ایله برمسجد صالنوب قزانده یاڭا برمحله تأسیس قیلنمش ایدی .

اداره‌مزه خبر ایدلدکینه نظرا اوشبو محله‌ده بو سنه منتظم بر ابتدائی مکتب‌ده آچلاچقدر . بومکتبنڭ درس پروگرامی معلملر جمعیتی طرفندن‌کورسه تلگان پروگرامغه موافق روشده‌ترتیب ایدله‌چکدر .

یولدز .

٣٩ نچی یولدزده اتفاق مجلسی حقنده ثباتسزلق ایله (برموحارریر) انتقاد ایدلمش ایدی. ٢٦ نچی سینته‌برده برگازیته‌ده صاحبی ، اول محرر مین ایدم دیوب اوزینڭ اسم وفامیلیاسینی وآدریسینی تفصیلا بیان قیلدی .

شبهه یوقدرکه بو(ناشیر) یولدزده صریح اسمی ایله انتقاد ایدلونی برشرف وشهرت عدایتمشدر .

لکن یولدزده بوافندی تیزگنه تصریح قیلنماپاچقدر اهلی اولماپانلره شرف تیز ویرلمز .

جوابلر :

مشتریلرمزدن کریم کمال‌الدینف جنابلرینه : آدریسکزگه یولدز هر هفته یوللانمقده ایسه‌ده‌جنابکزگه طابشرلماوی بیك عجبدر . ۋولوستنوی پراولینیه‌دن کیتروچیلر اعتبارسزلق قیلمیلر میکان .

اوزآقچه‌لری ایله گازیته آلمی طورغان بعض آدملر ۋولستلرده امانت اولان کشی گازیته‌لرینی اوقورغه ایبه‌لدکلری کوب سویله‌نه‌در . بویله انسانیتسزلك ایدن بر نیچه ملانی اسملری ایله‌ده سویلیلر . آندی علمای کرامنڭ اسم شریفلری گازیته‌لرنڭ برسنده مدح قیلنوب تیز یازلاچقدر .

اعلانلر

١نچی اوکتابردن .

عثمانف مسجدی‌قارشوسنده ٢٠ فاتیرلی ، اون‌بر نومرلی ، دۋوراویلی ، ایکی کیبتلی ، هم پیکارنیلی ظوربریورط اجاره‌گه‌بیرله‌در . بهاسن فوکسووسکی اورامده عبدالمن کازانسکیدن صورارغه .

قزانده ۋوسـ ریسینسکی اورامده آلکین یورطنده .

م . تاتارسکی

نڭ‌زاۋیدینیه‌سنده‌هرتورلی‌مسلمانچه‌وروسچه‌اشتیمپل وپیچاتلر ، ماناغراملر ، پلومباکله‌شچه‌لری ، چیسلالی اشتیمپللر ،کله‌یمه‌وغیریلر ،قیمت آلماینچه ایڭ‌مناسب بها ایله بیك تیز وقتده گوزل ایتوب اشله‌نمکده‌در .

چیت شهرلردن کیلگان زاکازلر ، توقفسز اشله‌نوب نالوژنی پلاتوژ ایله کوندرلمکده‌در . آدرس :

Казань, Воскресенск. ул. домъ Алкина.

М. Татарскій.

موزیکالنی ماستیر علاج‌الدین عین الدین اوغلی سیف‌اللین

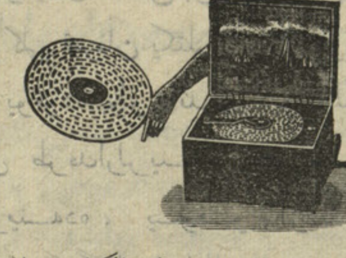

قزانده ایۋانگیلیچسکی‌اورامده اسحاق مولیکییف یورطنده

توزاته‌در هرتورلی اوین ماشینالری ، یاصیدر هر تورلی مسلمان کویلری‌اوچون نوط وپلاستینکه‌لر .

چیت شهرلردن کیلگان زاکازلرنی پوچطه ایله بیك تیز کوندریلور . چیتدن کویلر یاصارغه قوشوب زاداتکه یبارگان افندیلردن ، اوزلرنده بولغان اوین ماشیناسینڭ اسمن یازوب ، اگرده اسمی معلوم‌بولماسه ماشیناسینه یاری‌تورغان کوینڭ اولچاون کاغذگه صزوب یباروالرن اوتنله‌در . کویلرنڭ اسملرن یازغان پریس - کورانت ، سوراغان کشیلرگه‌بوش یباریلور . آدرس ؛

КАЗАНЬ, Эвангил. ул. домъ Исхака Мавликеева. Г. Г. Сайфуллину.

Лито-Типографія И. Н. Харитонова. Казань.

Редакторъ-издатель Ахметъ Низамовичъ Максудовъ.